

Відомості про автора: Фесун Світлана Євгенівна, соціальний педагог Черкаської ЗОШ I-III ст. № 7 Черкаської міської ради Черкаської області.

Анотація. В наш час діти стають активними користувачами інформаційно-комунікаційних технологій. Важко переоцінити користь комп'ютера та Інтернету. Проте, щоб зупинити розповсюдження негативної інформації з даних джерел, є необхідність навчити дітей культурі та безпеці їх використання. Дане заняття має на меті навчити дітей правилам безпечного користування Інтернетом. Можна використовувати в кабінетах, де немає комп'ютера та інтернету.

Заняття для учнів 4-6 класів «Школа Інтернет-безпеки»

Оформлення: в класі на дошці вислови:

Небезпека не в тому, що одного дня комп'ютер почне мислити, як людина, а в тому, що людина почне мислити, як комп'ютер.

Харріс Сідні

Якщо ти захочеш прочитати всі документи в мережі, то кожний день, витрачений на це, буде віддаляти тебе від мети на цілий рік.

Невідомий автор

Комп'ютери настільки швидко працюють, що всього за кілька хвилин комп'ютер може зробити таку величезну помилку, що знадобилися б тисячі людей та багато років праці, щоб створити щось подібне.

Невідомий автор

Вірність комп'ютеру означає зраду собі... Комп'ютер потрібен, аби служити людині. Людині не варто служити комп'ютеру.

Г.Метьюсоу

Хід заняття:

1. Вітальне слово вчителя. Повідомлення мети заняття.
2. Об'єднання в дві групи: «Хакери», «Смайлики» (можливі інші варіанти).
3. Обговорення правил роботи в групі (діти називають, вчитель записує на ватмані);

4. **Вправа «Мозковий штурм».** Пропонується задати питання учням, що таке Інтернет та яка його користь. Можна записувати на дошці в дві колонки плюси та мінуси Інтенету, а по закінченню вправи перечитати.

5. **Гра для знайомства «Соняшник».**

Перед початком вчитель вивішує для кожної групи плакат з аплікацією, де зображена квітка без пелюстків. Вчитель роздає кожному учню/ учениці стікери та дає завдання учасникам вгадати собі прозвисько («нікнейми»), якими вони користуються при спілкуванні в Інтернет просторі або хотіли б використовувати, та написати їх на стікерах. Кожний/а учень/ учениця виходить до квітки, називає нікнейм, своє реальне ім'я та хобі та наклеює стікер з нікнеймом на квітку, так щоб стікер став пелюстком квітки. Аркуш з квіткою розміщується на дошці.

6. **Гра «Хто надіслав тобі листа?»**

Для цієї вправи вчитель використовує «Квітку» з попередньої вправи. Вчитель видає учням стікери і просить кожного/ну написати комплімент на стікері. А потім наклеїти їх поряд з будь-яким зі стікерів з нікнеймами на аркуші з квіткою іншої групи. Кожен/на учень/ учениця має наклеїти побажання до чужого нікнейму так, щоб власники нікнеймів не бачили, хто написав комплімент. Учасники отримують стікер з компліментом до свого нікнейму і намагаються вгадати, хто надіслав їм це «повідомлення». Часто учасники не можуть вгадати відправника повідомлення. Вчитель робить висновок, що так само відбувається і зі спілкуванням в Інтернет просторі. Дуже складно перевірити, хто саме пише тобі листи, спілкується з тобою. Якщо учасники групи добре знайомі між собою, вони можуть вгадувати відправника за почерком. У такому випадку вчитель робить висновок, що в Інтернет просторі не існує почерків, тому ти ніколи не знаєш, хто знаходиться по той бік комп'ютера.

7. **Інсценізація коміксу «Безмежний ліс»** (найкраще ознайомити дітей даного шкільного віку і з безпечним користуванням Інтернетом через комікси,

які представлені на сайті: [http://www.onlandia.org.ua/html/pupils 7- 10. htm](http://www.onlandia.org.ua/html/pupils%207-10.htm) .
«Безмежний ліс» - історія про дев'ятирічного Миколку, який вчиться користуватися комп'ютером та електронною поштою. Діти дізнаються про те, що таке Інтернет і що в ньому можна робити. Проте, вчитель не завжди має можливість використовувати Інтернет для показу коміксів при проведенні подібних занять. Інсценізація – один з виходів з даної ситуації)

Комікс «Безмежний ліс»

Ведучий 1. Містечко Онляндія розташовано в Безмежному лісі. Там живе Миколка Польовий.

Одного дня мудрі чарівники цифр наклали заклинання на ліс. Вони помістили в дерева нескінченні низки одиничок і нулів. Ці цифри не рухалися на папері, але завдяки заклинанню чарівників вони стали дуже швидко переміщатися усередині дерев. Корені дерев сплелися один з одним, щоб цифри могли переміщатися від дерева до дерева по всьому великому лісі. Дерева утворили велику мережу. Мережа стала настільки величезною, що люди стали називати ліс Безмежним лісом. Одинички і нули переносили інформацію, повідомлення і зображення від дерева до дерева. Дерева також навчилися зберігати інформацію, і ліс поступово став скарбницею інформації. Дерева були настільки корисними, що люди стали називати їх серверами.

У безмежному лісі також буда безліч різних цікавих і захоплюючих речей. (на дошці намальовано дерево, під час розповіді вчитель на двосторонньому скотчі прикрашає дерево 1 та 0).

Питання до дітей: *Що вам найбільше подобається в Інтернеті?*

Ведучий 2: Як же Миколка користувався лісовою мережею? Для цього у нього був спеціальний пристрій – комп'ютер. Його подарував йому дядко Сашко. Миколка дав своїм батькам слово, що буде користуватися комп'ютером та інтернетом відповідально і безпечно.

Вчитель: (обговорення обіцянок Миколки)

- Я запитую у батьків дозвіл перед використанням комп'ютера;
- Я тримаю свій пароль у таємниці від усіх;

- Я відкриваю повідомлення електронної пошти, тільки якщо вона надійшла від знайомих;
- Я завжди повідомляю батьків про виникаючі проблеми;
- Я використовую комп'ютер максимум 1 годину на день;
- В інтернеті я нікому не повідомляю своє ім'я та адресу;
- Я обговорюю з батьками веб-сайти, які можна відвідувати.

Але зараз Миколку зовсім не цікавить лісова мережа. Наближається літній фестиваль, якого він з нетерпінням чекає. В програмі фестивалю завжди передбачений який-небудь сюрприз, який відомий тільки організаторам фестивалю.

Одного дня до Миколки прийшов його дядько Сашко. (діалог Миколки та дядька Сашка).

- Мені потрібна твоя допомога. Ти вмієш зберігати секрети?
- Так
- Це стосується сюрпризу фестивалю. Цей сюрприз незабаром буде відправлений до містечка з Великого Порту. Але при виникненні яких-небудь проблем жителі містечка одразу ж зв'яжуться зі мною за допомогою лісової мережі. Мені тебе йти займатися декораціями до свята. Я тебе попрошу, якщо прийде повідомлення про небезпеку, то прибіжи і скажи мені.
- А від кого прийде повідомлення?
- Від Петра Полубородова.
- Це ж відомий фахівець по фейєрверкам!!! Невже на святі буде справжній фейєрверк?
- Це поки що секрет.
- Але, щоб потрапити на сайт нашого комітету, тобі потрібно знати пароль. (каже на вухо) Пароль потрібний для того, щоб грабіжники не шпигували за жителями міста. Ось тобі e-mail Петра Полубородова.
- Добре, дядьку.

Ведучий 1: Але в місті також жили грабіжники, які намагалися перехопити повідомлення та інформацію про особисте життя жителів міста. І для цього вони випустили в мережу хробаків та віруси, щоб порушити роботу лісу (двоє учнів крідучись додають на дерево аплікації із зображенням вірусів та хробаків).

Віруси та хробаки – це небезпечні програми, які проникають до незахищених комп'ютерів, викликають безліч різних проблем, і, навіть, можуть пошкодити його. Вони можуть поширюватись через електронну пошту або веб-сторінки. Але жителі міста знали як захищатися від них. Антивірусні програми розпізнають віруси і запобігають їхньому проникненню до комп'ютера. Ще є таке поняття, як спам. Це повідомлення, небажані для одержувача. Спам блокує мережу і порушує її роботу. Ніколи не відповідайте на спам і не відкривайте такі повідомлення. «Листи щастя» виглядають необразливо, але також є спамом. Видаляйте їх, не пересилайте далі.

Ведучий 2: Тим часом Миколка чекав на пошту для організаторів фестивалю. Раптом йому стало страшно.

- А що буде, якщо я забуду пароль. Краще запишу його на паперці. А ще намалюю Петра Полубородова.

Раптом:

- Миколка, йди обідати.
- Зараз, мамо.

Ведучий 1: А що ж відбувається в наступний момент. Коли Миколка відчинив двері, виникає протяг, і листок з паролем вилітає у вікно. Він летить дуже далеко. І, на жаль, його знаходить дуже погана людина.

Коли Микола повернувся, він виявив, що папірець з паролем зник. Що він повинен зробити? (обговорення з дітьми кожного пункту)

- Взагалі не користуватися комп'ютером;
- Зателефонувати до міліції;
- Піти і знайти зниклий листок;
- Розповісти мамі про те, що трапилось.

Ведучий 1: Правильно. Миколка розповів мамі про те, що трапилось. Мама багато знає про лісову мережу, також вона має право дати новий пароль. На цей раз Миколка його гарно запам'ятав і не став записувати.

Ведучий 2: (хлопчик зображає грабіжника за комп'ютером) Грабіжник намагається проникнути на сторінку організаторів фестивалю, але це йому не вдається. Миколка змінив пароль, а старий не діє. І він дуже розлючений. Раптом грабіжник на папірці побачив і ім'я хлопчика.

- Зараз я влаштую йому сюрприз. Тримай листа.

Лист (зачитати)

Привіт! Я приготував тобі подарунок – цю відмінну гру. Відкрий її. Відправ мені новий пароль доступу до сторінки організаторів фестивалю. Я забув свій пароль.

Петро Полубородов.

Ведучий 2: Миколка отримав повідомлення. І не знає, що робити. Як Полубородов дізнався його електронну адресу, і чому він надіслав гру? Допоможіть йому (обговорення).

Вчитель: Що повинен зробити Миколка?

- Пограти в гру, приєднано до електронного листа;
- Відповісти на повідомлення й повідомити необхідну інформацію;
- Переслати гру друзям;
- Нікому нічого не говорити;
- Розповісти мамі про дивного листа;

Ведучий 1: Грабіжник чекає, що Миколка відкриє гру, яка заражена вірусом. Але Миколка розумний, і не став відкривати її. Грабіжник лютує. І береться вигадувати новий, більш хитрий вірус.

Такого приголомшливого видовища містечко ніколи не бачило. Фейерверк був дуже чудовим, і запам'ятався жителям надовго. Після фестивалю Миколка замислився над всім, що відбулося. **Який урок виніс Миколка?** (обговорення)

8. Вправа «Пазл» . Для того, щоб ще раз повторити правила безпечної

поведіки в Інтернеті учитель перемішує нарізані речення з обіцянками Миколки, а учасники мають скласти цілі речення. Хто перший складає речення, зачитує його вголос, потім інші учасники, які склали речення. (щоб завдання було легше виконувати, кожне речення може бути іншого кольору).

9. Вправа «Що я візьму з собою». Вчитель завчасно вирізає різноманітні предмети одягу з паперу і роздає їх учасникам. Діти повинні написати, що вони візьмуть із собою з цього заняття. Потім кожен оголошує свої думки та кладуть уявні речі в саморобну валізу.

10. Побажання та завершення роботи. Кожен учень отримує «Пам»ятку».

Розумні користувачі інтенету:

- 1. Поводяться чемно та не ображають інших;*
- 2. Не відвідують заборонені веб-сайти;*
- 3. Зберігають свій пароль у таємниці;*
- 4. Розповідають своїм батькам про проблеми й користуються їхньою підтримкою.*
- 5. Шукають цікаві веб-сайти й діляться посиланнями зі своїми друзями;*
- 6. Знають, що можуть бути легко обмануті і не повідомляють свої реальні імена, адреси, телефони.*

Корисний для вас сайт: <http://www.onlandia.org.ua/>

Список використаних джерел:

1. Ольга Швед. Методичні рекомендації для проведення занять на тему «Безпечний Інтернет для дітей», - К., 2009.
2. <http://www.onlandia.org.ua/>